

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСКЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ДОПУНЕ И ИСПРАВКЕ ЗА „ГРАЂУ ЗА ИСТОРИЈУ СРП. ПОЗОРИШТА“

од Јована Ћорђевића.

Од 51. броја 1873. почело нам је „Позориште доносити „Грађу за историју српског позоришта.“ То је врло добро, и камо среће, да се о томе почело мислити још пре, док су у животу били они људи, који су некад око позоришта радили, и док још нису пропали многи документи, које је историк позоришта могао употребити.

Али боље је почети и сад, него после десет година, кад би се и од овог, што још имамо, много шта погубило.

Желео би само, да је ова грађа остала грађа, и да није улазила у границе саме историје. Ми сад треба само да довозимо цигље, креч, песак, балване и све што треба за кућу: али у само зидање не треба још да се упуштамо, док не промотримо, је ли сав овај материјал и поуздан, да не морамо после нешто рушити, и од једног посла правити три. Кад се довољно грађе прикупи, и ова критички оцени: онда ће историк према скупљеној грађи да удеси план и подигне зграду, где ће свашта од грађе да дође на своје право место; а што остане празнине, то ће да попуни ипозезама.

Све што улази у грађу, треба да је одостоверено, да има свој пасош; никакво нагађање нека не заузме место историјског факта, јер се тиме посао будућем историку само отештава.

Намера ми је, да попуним неке празнине у оној грађи и неке погрешке да исправим; а где не узмогу ни једно ни друго, онде ћу бар да констатујем, да има празнине; шат се нађе когод, да је испуни.

Почећу са бр. 51. „Позоришта,“ и ићи ћу од броја до броја.

Онде стоји, да се прво српско позориште појавило око год. 1783. у Великом Бечкереку. Ако заиста пре Великог Бечкерека није било позоришних покушаја у другој којој српској вароши: онда је од не мале важности, да се горња година по могућству ближе и тачније означи, јер је то година рођења српског позоришта. Да покушамо.

Године 1863., кад сам с дружином народног позоришта био у Темишвару, састанем се пред једним дућаном у граду (чини ми се „код златнога јежа“) са једним старцем. Беше то омален човек, покрупан, пријатнога лица, по изгледу 65—70 година стар. Представихе нас једно другом, и рекоше, да је то Аркадије Пејић, ондашњи грађанин. — „Драго ми је“ — рече он, чувши ко сам, — „некад сам и ја био глумац!“ — „А каде то?“ — „Још под царем Јозефом, у Бечкереку!“ — Једва сам својим ушима веровао! Од како је цар Јосиф умро, протекле су већ седамдесет и три године, па овај старац, ком једва дајем 70 година, да је под њим био глумац! — Мора да ми је старац на лицу приметио, да подазревам какав год неотични анахронизам, те дода: „То је био дечији театар, наш нас је учитељ учио и показивао нам; мени је онда било десет година, а сад ми је“ — немогах запамтити, да ли рече 86, или 84, али све ми се чини да је оно прво. — „Дај нам од они књига, што су под тезгом!“ — викну старац у дућан, и мало после изнесе нам по две књиге од „Велизарија“ и „Александра и Наталије.“ — „То су књиге мог учитеља Марка Јелисејића, узмите их на поклон за народно позориште, имам још пуна два сандука.“ — Захвалим му се и отворим прву књигу, која беше „Александер и Наталија,

или Петар велики цар руски.“ — „Ту сам ја играо генерала Брауна,“ — дода старац са пријатељским осмејком.

Растадосмо се. Овај састанак „уз пут“ беше мој први, а и последњи састанак с Пејићем. После

неколико дана отишао сам с дружином из Темишвара, а кад сам други пут походио Темишвар године 1867., старога Пејића већ не беше међу живима!

(Наставиће се.)

ГРАЂА ЗА ИСТОРИЈУ СРПСКОГ ПОЗОРИШТА.

(Наставак.)

243. „Маскерада“ (Бушарија), шаљива игра у 1. чину, од К. Остојића.
244. „Марија Стјуарт,“ трагедија у 5 чинова, од Ф. Шилера, превео С. Димитријевић.
245. „Михаил Перен,“ шаљива игра у 2 чина, од Мелвила, превео С. Димитријевић.
246. „Мој стриц,“ шаљива игра у 3 чина, од Шмидта, превео Проф.
247. „Милост малих људи,“ шаљива игра у 1. чину, од Розенауа, превео С. Димитријевић.
248. „Магнетично лечење,“ шаљива игра у 4 чина, од Хаклендера, превео С. Димитријевић.
249. „Мој господин стриц,“ шаљива игра у 3 чина, од Х. Шмидта, превео С. Димитријевић.
250. „Мајмун и заручник,“ лаждија у 3 чина, од (?), превео (?).
251. „Мајмун,“ лаждија у (?), чина, од (?), превео (?).
252. „Мушки метод и женска мајсторија,“ шаљива игра у 1. чину, по Л. Кеверу превео Ђ. Вукићевић.
253. „Мушка верност,“ шаљива игра у 1. чину, написао Кастели, превео С. Димитријевић.
254. „Мосје и Мадам Дени,“ оперета у 1. чину, од Мортонa, превео С. Димитријевић.
255. „Малац, Палац, Жалац,“ шаљива игра у 1. чину, од Мортонa, превео С. Димитријевић.
256. „Млинар и његово дете,“ жалосна игра у 5 чинова, од Раупаха, превео С. Димитријевић.
257. „Маги и син,“ позоришна игра у 5 чинова, од Шарлоте Бирхџајферке, превео С. Димитријевић.
258. „Мештар Фортунио,“ оперета у 1. чину, од Офенбаха, превео Удбински.
259. „Мали парижки потенух,“ шаљива игра у 3 чина, од Бајара, превео С. Димитријевић.
260. „Монжоа,“ позоришна игра у 5 чинова, написао О. Феље, превео С. Димитријевић.
261. „Мило за драго,“ шаљива игра у 1. чину, написао Роже, превео А. Мандровић.
262. „Мора на село,“ шаљива игра у 3 чина, од Вебстера, превео С. Димитријевић.
263. „Момци на брод,“ оперета у 1. чину, од И. Зајца, превео Др. Деметер.
264. „Марија кћи пуковније,“ војничка игра, у 2 чина, од Бајара, превео С. Димитријевић.

(Наставиће се.)

ЉУБАВНО ПИСМО.

шаљива игра у 1. радњи, од Косте Трифковића.

(Свршетак.)

Марија. Драги мој Васо, шала је добро измишљена, ја ћу је добро упамтити! Она ме је за навек излечила од љубоморе.

Софила. Тако исто и мене, драги мој Лазо! Него што се ти знаш претварати!

Видић. Но, хвала Богу, кад сте се једаред уверили о верности ваших мужава, сада ми ваљда, жено, не ћеш више визитирати шлафрока?

Марија. Никад више!

Видић. А ти га дај овамо, и онако сам се од овога чуда сав угрејао!

Марија. Ево, драги Васо! (Донесе му шлафрок.)

Видић (примајући шлафрок Лазо.) Хуља био, ако од целог што год разумем, јер ја се са свим добро сећам, да сам твоје писмо турио у џеп од шлафрока, и то ако се не варам, баш у десни џеп,

(тури руку у џеп.) Ево овде! (Продере се.) Шта је то, та ево писма!

ДРАЖИЋ (изтргне му писмо из руке.) Ћути, ако знаш, шта је Бог!

МАРИЈА (смеје се.) Можете слободно!

СОФИЈА (смеје се.) Не ћете нас лако преварити!

Видић. Онда је све у реду!

МАРИЈА. А шта ћемо са осуђенима? (Показује на Милана и Евицу.)

Видић. Они ће се узети, јер то мора бити при крају сваке шаљиве игре!

Завеса паде.

Д И Ш Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Сеоска школа,“) приказана је на нашој позорници 20. јануара по други пут Пре свега морамо признати с радошћу, да је представа целог комада много боље и спала него први пут. То нам је у толико милије, што видесмо, да нашим глумцима ништа не смета и ако морају играти и пред празним клупама. Од приказивачица нам ваља споменути Л. Хаџићеву (Клару), Ј. Маринковићку (Констанцију) и Ј. Поповићеву (Менику) које су све редом добром игром својом показале, да умеју размишљати о својим улогама. Недељковић је добар био као ладан Руџијери, али се није знао никако раскривити ни онда, када га је почело грејати сунце кларине љубави. Пешић (Калигула) и Петровић (Розолио) беху добре слике из некадашњих талијанских „узтарабарских прилика.“ Добриновић као Розолио стекао је и опет лепога признања своје глумачком раду. Штета само што се више пута закувавао, да се огреши о ризотов карактер неумесним кривељењем. Зорић и ако је био много бољи учитељ него први пут, ипак нам није изнео све оне особине, које би нам могле расветлити за што га после бира село за кнеза. И бол душе своје казивао нам је не речима што иду од срца, него патетичним говором, који као да замењује у њега прави осећај. Марковић није још довољно обележио у свом Алдобрандији сутицај и комешај велике радозналости са страхом, да ће са њих и опет морати страдати. Лукић је био добар „срамежљив“ љубавник, али други пут нека изостави оно силно савијање и превијање. Божовић се добро шепурио као Ганцо. Б. Хаџићева и М. Зорићева положили су као ђаци испит на опште задовољство. — а.

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Народно позориште у Загребу.) У народном позоришту у Загребу одређен је од 1. до 17. фебруара о. г. овај ред представа: 1. фебруара: „Пред доручком.“ (први пут); „Мирис.“ „Богата јединица.“ по полском грофа Фредра (први пут). — 2. фебруара: „Ловудска с ротица.“ (други оглед госпођице Барабашеве). — 3. фебруара: „Троваторе“ (опера). — 5. фебруара: „Венчани.“ шаљива игра од Вилдбранда. — 6. фебруара: „Јединица.“ (La figlia unica), од Теобалда Чиконија (први пут). — 7. фебруара: „Марта“ (опера). — 8. фебруара: „Граничари.“ — 9. фебруара: „Троваторе“ (опера). — 10. Ернани“ (опера.) — 12. фебруара: „Дона Дијана.“ — 14. фебруара: „Црни леч-

нић“ (први пут у корист редитељу Мандровићу). — 15. фебруара: „Црна краљица.“ — 16. фебруара: „Црни домино“ (опера, од Обера, први пут.)

С И Т Н И Ц Е.

* (Кавур о новинама.) Познати франц. писац Алфонс Кар у намери да настави издавање свог сатиричкога листа, дође у Ницу, која је већ тада спадала под Италију. То га доведе у дотицај са Кавуром, који му је на његово писмо у тој ствари ово одговорио: „Господине! Краљ је прочитао оно ваше писмо, што сте ми га писали, те ми је наложио — да вам кажем, да ће радо примати ваш лист. Па како ми се чини да не би било веома уставно, кад би краљ био ваш предбројник, а његов одговорни министар не, то вас молим, да изволите у свој списак претплатника забележити и моје име испод краљевог имена. Ви већ живите доста дуго у нашој земљи, те ћете знати, да с тога, што краљ и његови министри читају ваш лист, не морате никаква обзира имати при уређивању нашега листа. Поред тога мислим, да вас морам уверити, да ћу увек бити приправан праведно оциенити ваш рад и у том случају, ако ваш лист мој рад успрати критичким оком. Кавур.“

* (Божјић и ускрс.) Један пут се опио Божјић, па окрене по свету да полази хришћане. С. срете га негде Ускрс пун кротости и смирености, па кад види Божјића сита и пијана, поздравља га укорно: Помози Бог манитове! А Божјић њему: „Бог ти добро дао, ручку без вечере!“

* (Што зовете мртве.) Превозила се преко воде лађа пуна свакога народа, кад ал у једаред удари жестоки ветар. У ономе страху сваки се почео молити по своје закону. Хришћанин: „Помози свети Никола сад али никада!“ Хришћани: „Помози Исусе, и света дивице Марија!“ Турчин: Свети пророче мухамеде, аман!“ Један сељак видећи да ветар ништа не малаксава, него све више то бесни повиче: „Шта вам је људи; јесте ли при себи? Што зовете мртве! Него дајте да зовемо кога из онога села да нам помогне!“

* (Младожена од 80. година.) У Новом Саду венчао се ових дана Прока Бајић, варошки тамничар у миру, човек близу 80. година са девојком од 65. година.

* (Гром у сред зиме.) У Бечу је било ових дана грмљавине. Гром је ударио у кулу од цркве светог Стевана.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

27. ПРЕСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 16.

У НОВОМЕ САДУ У СРЕДУ 30. ЈАНУАРА 1874.

С НОВОМ ПОДЕЛОМ УЛОГА

ПРВИ ПУТ:

МИШЕЛ ПЕРЕН

или

УХОДА ПРОТИВ СВОЈЕ ВОЉЕ.

Шаљива игра у 2 раздела, од Мелвиља и Диверијера, с немачког превео Лаза Телечки.

О С О Б Е:

Мишел Перен, негдашњи свећеник	Ружић.
Фуше, министар полиције	Зорић.
Дезоне, полицајни саветник	Сајевић.
Јулије племенити Крисак	Марковић.
Бернард, столар, пре тога војник	Недељковић.
Тереска, перенова нећака	Ј. Сајевићага.
Вратар	Сokolовић.
Први званичник	Лукић.
Други званичник	Добриновић.
Први младић	Божовић.
Други младић	Петровић.
Жандар	Пешић.

Званичници, жандари, завереници. — Збива се у Паризу у време конзулата.

У суботу 2. фебруара први пут: „ВИЉЕМ ТЕЛ.“ Драма у 5 чинова, Ф. Шилера, с немачког.

Поштовани претплатници умољавају се, да би изволели исплатити први а већ сада и други део своје претплате или у трговини браће Поповића или у вече на каси.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 н. а. вр. у српској народној задрушној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

БОЛУЈУ: М. СУБОТИЋ, Ј. ЗОРИЋЕВА.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 САХАТА.